

קבוץ מזרע , ערב יום הכיפורים, י' בתשרי תש"ע זכויות האדם, זכויות הילד הרב קובי וינר ז"ל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּעֲלָמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ.

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּעֲלָמוֹ בְּעֵלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ

זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם.

בראשית, א'

זכויות האדם הוא רעיון, שפותח במסגרת ההגות הליברלית וההומניסטית. על פי

רעיון זה, זכויות אדם הן זכויות להן זכאי כל אדם מעצם היותו אדם. המושג

"זכויות אדם" הוכנס לשימוש על ידי הפילוסוף ג'ון לוק, שטען כי לכל אדם "זכויות

טבעיות" שניתנו לו מאת האל ולחברה אין זכות לפגוע בהן. כמו חלקים רבים

נוספים מתורתו של לוק, גם מושג הזכויות אומץ על ידי המדינאי האמריקאי

תומאס ג'פרסון ומצא את ביטוי בהצהרת העצמאות של ארצות הברית ובעשרת

התיקונים הראשונים לחוקת ארצות הברית (הקרויים גם "מגילת הזכויות"). ב-

1948 קיבלה עצרת האומות המאוחדות את "ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות

האדם", שמשמשת מאז כמסמך היסוד של הקהילה הבינלאומית בנושא זכויות

האדם והאזרח.

שִׁפְךָ דָם הָאָדָם – בָּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ, כִּי בְּעֵלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם

(בראשית ט' 6)

הדלקת נר זיכרון בדממה

דממה.

קריין:

נתחיל את הטקס בקריאת שירה של חנה סנש, והדלקת נר זיכרון. רגע של זיכרון לכל היקרים לנו, שהלכו לעולמם בשנה החולפת, ובכלל.

יֵשׁ כּוֹכְבִים שְׂאוֹרֶם מִגֵּיעַ אֲרָצָה,
רַק פְּאֶשֶׁר הֵם עֲצָמָם אָבְדוּ וְאִינָם.
יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׁזִיו זְכָרָם מֵאִיר
פְּאֶשֶׁר הֵם עֲצָמָם אִינָם עוֹד בְּתוֹכָנוּ.
אוֹרוֹת אֱלֹה הַמְבַהֲיָקִים בְּחֶשֶׁבֶת הַלַּיִל –
הֵם הֵם שְׂמֵרָאִים לְאָדָם אֶת הַדֶּרֶךְ.

חנה סנש

פתיחה: "מצוות שבין אדם לחברו"

"עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו"

(משנה, יומא פרק ח' משנה ט)

כך נוצרה הבחנה בין מצוות אדם ל"מקום" לבין מצוות אדם לחברו.

עבורנו – "המקום" הוא כינוי לכל הווייתנו האנושית, החברתית, הרעיונית, המוסרית. "בין אדם לחברו", הוא תחום נבדל של ערכים, רק לצורך המחשבה וההתבוננות העצמית, לצורך התיקון והסליחה. לפיכך אלו הם גילויים שונים של המצפון שלנו. של אמונתנו ההומניסטית החילונית.

כיוון שכל בני האדם בחלד נבראו ב"צלמו ובדמותו של האל" – כלשון המיתוס של עמנו, התנ"ך – הרי כל בני האדם אשר על פני הכדור, גברים כנשים, יהודים כערכים, מלוכסני עיניים ופחוסי אף – כולם זכאים לזכויות האדם.

פתח לנו שער.

שירה: מעין מינצר. ליווי: רחל ברטנשטיין.

פתח לנו שער

פיוט ממתפילת נעילה ביום כיפור
לחן: יחזקאל בראון

פְתַח לָנוּ שַׁעַר

בְּעֵת נַעֲלֵת שַׁעַר

כִּי פָנָה יוֹם

הַיּוֹם יִפָּנֶה

הַשָּׁמַשׁ יָבֹא וַיִּפָּנֶה

נְבוֹאָה שְׁעָרֶיךָ

אָנָּה אֵל נָא

שָׂא נָא

סֶלַח נָא

מַחֵל נָא

חֲמַל נָא

רַחֵם נָא

כַּפֵּר נָא

כְּבֹשׁ חַטָּא וְעוֹן

”שלח רְצוּצִים חֲפָשִׁים” – הנביא ישעיהו. קריאה.

הַכֹּזֵה יִהְיֶה עִם אֲבָחָרָהוּ? יום ענות אדם נפשו?
הֲלֹכָה תִּקְרָא עִם וַיִּזְם רְעוֹן לִיהוָה?! הֲלֹכָה תִּקְרָא עִם וַיִּזְם רְעוֹן לִיהוָה?!

הֲלֹא זֶה עִם אֲבָחָרָהוּ

פֶּתַח חֲרָצְבוֹת רָשָׁע הַתֵּר אֲגִדּוֹת מוֹטָה
וְשִׁלַּח רְצוּצִים חֲפָשִׁים וְכָל מוֹטָה תִּנְתַּקוּ:
הֲלֹא פָרַס לָרַעַב לַחֲמֶה וְעֵנִיִּים מְרוּדִים תָּבִיא בֵּית
כִּי תִרְאֶה עָרִם וְכִסִּיתוּ וּמִבְשָׂרָהּ לֹא תִתְעַלֵּם:

אִזּוּ יִבְקַע כְּשֹׁחַר אֹרֶךְ וְאַרְכָּתָהּ מִהֲרָה תִּעְמָח
וְהִלֵּךְ לִפְנֵיהֶם עֲדָקָה כְּבוֹד יְהוָה יִאֲסֹפֶה:
אִזּוּ תִקְרָא וַיִּהְיֶה יַעֲנֶה תִשׁוּעַ וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי
אִם תִּסִּיר מִתּוֹכָהּ מוֹטָה שְׁלַח אֲצַבֵּעַ וְדַבֵּר אָנוּ:
וְתִפֵּק לָרַעַב נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ נִעְנָה תִשְׁבִּיעַ
וְזָרַח בַּחֲשֶׁךְ אֹרֶךְ וְנֶפֶשׁ נִעְנָה תִשְׁבִּיעַ
וְנָחָה יְהוָה תָּמִיד וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצְחוֹת נֶפֶשׁ וְעֵצְמוֹתֶיהָ יַחֲלִיץ

וְהֵייתָ כְּגֹן רֹחַ וּכְמוֹצֵא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכָּזְבוּ מִימֵיו:

וּבְנוּ מִמֶּה חֲרָבוֹת עוֹלָם מוֹסְדֵי דוֹר וְדוֹר תִּקְוָמָם וְקִרְאָ לָהֶם גֹּדֵר פְּרָץ מְשׁוּבָב נְתִיבוֹת
לְשֶׁבֶת:

ישעיה פרק נ"ח

”בוא ואשק לך”

שירה: פועה ברנר. נגינה: רחל ברטנשטיין.

בוא ואשק לך

מילים: ש.ש.לום

לחן: יהודה אורן

בוא ואשק לך, בני, האדם
עם ירק שדות, שמים של אור.
גופך לא רחץ עוד מחלאה נדם
אף לבך מפרפס, מזכך וטהור.

בוא ואניף אותך מטה נרום
ולארבע הרוחות לדתך אבשר.
נכטו שבליים במרחב ויש יום
ו"הידד" הקוצרים מלבך ינסר

מצגת: "ילדים בפואה" * זכויות הילד בישראל

הקרנת תמונות של ילדים ב"פפואה ניו גיני", שצילם אמיר וינר, במקביל- קריאה: מתוך הצהרת זכויות הילד בישראל

א: הילד הוא אדם שלם ואנושי מרגע לידתו.

ב: ילדי ישראל של היום הם אזרחי המחר ועתיד האומה.

א: הילדים אינם רכוש, גם לא אמצעי להגשמת מטרות - הם המטרה עצמה.

א: הילד, מחמת אי בגרותו הגופנית והנפשית, זקוק לערובות מיוחדות ולתשומת לב מירבית. תלותו במבוגרים מחייבת שמירה קפדנית על זכויותיו בדרך שתבטיח את שלומו והתפתחותו התקינה בהווה ובעתיד .

א: זכותו של כל ילד לקבל הזדמנות ואפשרות לגדול ולהתפתח גופנית, מוסרית, רוחנית, נפשית, רגשית, שכלית וחברתית בצורה בריאה ותקינה ובתנאים של חרות וכבוד.

ב: זכותו של כל ילד לגדול בבית הוריו ולקבל שם הזנה, חינוך, הגנה, אהבה והבנה.

א: ילד לא יופרד מהוריו אלא בנסיבות יוצאות מן הכלל. זכותו של הילד במקרה כזה לקבל תחליף בית מתאים, דומה עד כמה שניתן לבית הורים תקין תוך שמירת קשר עם משפחתו הטבעית.

ב: זכותו של כל ילד לקבל, משעת לידתו או סמוך לה שם ונתינות.

א: זכותו של כל ילד ליהנות מביטחון סוציאלי מעוגן בחוק, כולל קיצבאות, שירותים וטיפול רפואי, לו ולאמו, לפני הלידה, במהלכה ואחריה.

ב: זכותו של כל ילד לקבל חינוך חינוך חנם בהיקף ובאיכות מירביים מגיל הגן ועד לסיום לימודיו התיכוניים, בדרך שתתאים ליכולתו, לכישוריו ולמיצוי מלא של הפוטנציאל הטמון בו.

א: זכותו של כל ילד לקבל הגנה מלאה ויעילה מפני כל צורה של הזנחה, ניצול, התעללות, התאכזרות או השפלה - גופנית ונפשית - בבית הוריו או מחוצה לו.

"הם תופסים גם ילדים"

מילים: מיקי להב. לחן ושירה : גיל אלוני-אליאב.
נגינה : אריה אלוני.

"הם תופסים גם ילדים" (נכתב בהשראת הסרט)

ואפילו ששמו לא "שלום" או "שטרית"
מה שיש לו, זה די והותר.

שם, בדרום תל אביב, בתחנה המרכזית
בין שלטים של עירם, תופעה מחוזית
בין סמים וגדרות וחקקי צמודים
במקום בו תופסים
גם ילדים.

בפקר הוא קם, לבית ספר הולך
וקורא כמו כלם בתנ"ך
ואז, בריצה, פרחוב הוא חותך
פי הביתה לחזור הוא מכרח.
הוא רוצה רק לשוב למטה הקרה
ולמצא את אמו ואביו

לא לשמוע יותר נקישות משטרה
על דלתו, שם בדרום תל אביב.
שם, בדרום תל אביב, בתחנה המרכזית
בין שלטים של עירם, תופעה מחוזית
בין סמים וגדרות וחקקי צמודים
במקום בו תופסים
גם ילדים.

הוא נולד בעברית וגדל בעברית
ועברית היא שפתו ברחוב
אביו עובד זר ואמו היא נכרית
אבל הוא, לא רוצה לעזוב.
הוא פרת ברית עולם עם הארץ הזאת

שם, בדרום תל אביב, בתחנה המרכזית
בין שלטים של עירם, תופעה מחוזית
בין סמים וגדרות וחקקי צמודים
במקום בו תופסים
גם ילדים.

ילד הולך ברחוב הצפוף
לתמו, עם אמו ואביו
המבט קצת משפל והגב קצת שפוף
פי הוא גר שם, בדרום תל אביב.
צבעו הוא צהב, או אדם, או שחר,
ועיניו מלאות בפחדים
לביתו הקטן מפחד הוא לחזור
למקום, בו תופסים ילדים.

שם, בדרום תל אביב, בתחנה המרכזית
בין שלטים של עירם, תופעה מחוזית
בין סמים וגדרות וחקקי צמודים
במקום בו תופסים
גם ילדים.

הוא יגיד שרוצה רק להיות כמו כלם
ישראלי, עם מבטא של צבר
ולא האזרח של כל שאר העולם
לא לחיות בתוך חור של עכבר.
בפסח לשיר חד-גדיא בעברית
בפורים להיות כמו שוטר

בין סמים וגדרות וְחֶלְקֵי עַמּוּדִים
בְּמָקוֹם בּוֹ תוֹפְסִים
גַּם יְלָדִים.

הוא נשבע מול רֵעֵיו הַעֲדִים
וְעֵינָיו הַקְּטָנוֹת רַק חוֹלְמוֹת וְהוֹזוֹת
שִׁפְסִיקוֹ לְתַפֵּס יְלָדִים.

שם, בְּדָרוֹם תֵּל אָכִיב, בַּתְחִנָּה הַמְרַכְזִית
בֵּין שְׁלֵטִים שֶׁל עִירָם, תוֹפְעָה מְחוֹזֵית

עריכה לשונית וניקוד: נורית טל-דורות

זכויות הילד. דילמות אנושיות משפטיות. ראיון עם לוטם פרי

חזן

מראיין: קובי וינר

אפליה

קורא: אבי ויינברג.

קובי וינר

אפליה

למשה טל

מתוך מילון אבן-שושן

הפליה: הבדלה, יחוד, הבחנה

בין שונים (לטובה או לרעה).

אפליה: מעשה הפליה, הבחנה

בין שונים, משוא-פנים.

שואל התלמיד

אצבעו מתנוססת

מקשה התלמיד

בשעור עברית

מובסת,

אפליה איך כותבים

באל"ף או בה"א?

ועונה המורה

את ראשו היא

לוטפת

את שחור תלתליו

הנופל כאשכול,

הפליה?

בה"א, שרק הבדלה

היא

לעולם לבנה

לימין או לשמאל,

חסרת טעם וריח

ניטרלית שקופה

מבלי להכריע

לטוב או לרע.

דממה

אפלה

בצהרי-יום

בפתח משתרת

אין פוצה את הפה

נשמע רק הזבוב,

אז יתריס התלמיד

אפליה לעולם

לעולם אפלה היא

אפלה

אפלת-יה

אפלת-צ'לם-יה

כמו צינוק בלי חלון.

מילים: דליה רביקוביץ'. לחן: מוני אמריליו

שירה : עירית פורת. נגינה : רחל ברטנשטיין

הם אמרו לו רמאי וקראו לו שקרן וציוו שמי תסתלק אך איתן באמת הוא רק ילד קטן שרצה מאוד לשחק	הילדים הגדולים הכו את איתן וזה לא צודק בהחלט כי איתן הוא עדיין ילד קטן והם כבר לומדים אלף בית
איתן הקטן עומד ושותק עכשיו הוא עומד מן הצד הילדים לא קראו לו יותר לשחק והשאירו אותו לבד	והוא לא עשה שום רעה לחבר רק עמד בפניה לא הרחק וכשהם שיחקו במשחק העיוור הוא גם כן ביקש לשחק
יש לו בבית כדור ובלון וגם מכונית מהירה אך עומד הוא עצוב ומביט בחלון כי קשה לשחק בלי חברה	אך איתן לא ידע אז את כל הכללים ועצם רק עין אחת אבל הם הילדים, הילדים הגדולים הרגישו בזאת מיד
אבל מחר הוא יקום וילך אל הגן זה הגן הנמצא מול ביתו שם כבר בטח ימצא לו חבר נאמן שאפשר לשחק איתו	הילדים הגדולים הכו את איתן אך ודאי הם חשים חרטה כי איתן עדיין הולך אל הגן והם כבר לומדים בכיתה

**ד"ר דליה נבות מינצר מספרת על עולמם של הילדים בהודו.
רשמי מסע ותמונות.**

קריאה: יאנוש קורצ'אק על הילדות

א: "הדמעות מלוחות. מי שמבין זאת יכול לחנך ילדים, מי שלא מבין, לא יכול לחנכם."

ב: דומה הילד לאביב. הרי שמש, מזג אוויר נאה, והרי שמחה ויופי. והרי פתאום סערה... והמבוגר - כשוכן בערפל, עלטה נוגה סביבו. לא שמחות גדולות, לא עצבונות גדולים, אפרורית וכובד ראש."

א: מתחת לתלבושת אחידה דופקים מאה לבבות שונים וכל אחד מהם – קושי אחר, עבודה אחרת, דאגה וחשש אחרים. מאה ילדים – מאה אנשים, אשר לא "אי פעם", לא "עדיין לא", לא "מחר", אלא כבר... עכשיו... היום – אנשים הם. לא עולם קטן, אלא עולם ומלואו, לא פעוטים אלא נשגבים, לא תמימים, כי אם אנושיים – ערכים, יתרונות, מגרעות, נטיות, שאיפות.

ב: "שנות הילדות שלנו הן הן שנות החיים באמת, על שום מה ולמה אומרים לנו לחכות?"

ליריעות-עפיפון
מרהיבות.

כְּשֶׁרָאוּ הַיְלָדִים אֶת הָעֶפִיפּוֹן
רוֹטט בְּמַעֲלָה הַרוּחַ הַסְתּוּיִת
אֶל הַשָּׁמַיִם הַכָּחֲלִים
הַנִּשְׁקָפִים
בְּעֵינָיו שֶׁל יֶאֱנוֹשׁ קוֹרֵצ'אק,
עָלוּ מִחֲשׁבוֹתָיו עִמוֹ
מַעֲלָה, מַעֲלָה...

עָלוּ כְּסוּפָיו לְשָׁנָה חֲדָשָׁה
טוֹבָה יוֹתֵר,
וְחָשַׁב בְּלִבּוֹ עַל הַמַּדּוֹת הַטּוֹבוֹת
וְגִבּוּלוֹת הַשָּׁמַיִם,
וְתַקּוּוֹת הָאָדָם הַמְרַקֵּיעוֹת
שְׂחָקִים, לְעוֹלָם
טוֹב יוֹתֵר.
רָגַע חָשַׁשׁ שֶׁתְּבוֹא פְתָאֵם
רוּחַ חֲזָקָה וְתַחֲטֹף אֶת
הָעֶפִיפּוֹן,
שְׂאִין בִּינֵיהֶם
אֶלָּא חוּט דֵּק אֶחָד
רוֹטט וְרוֹעֵד
אֶל סְחָרוֹר מְטָרָף שְׁסוּפוֹ
רְסוּק אֵיבָרִים.

"יאנוש קורצ'אק

מעיף עפיפון"

כתב: קובי וינר.
קורא: אבי ויינברג.

יאנוש קורצ'אק מעיף עפיפון

הִיָּתָה רוּחַ סְתּוּיִת קָרִיָּה אוֹתוֹ יוֹם
וְהִשְׁדוֹת נִפְרָשׁוּ חוּמִים וְחֲרוּשִׁים
מֵאֶפֶק עַד אֶפֶק.

הַשָּׁמַיִם בְּבִקְרָה
קִטְף קָנִים דְּקִים
מִסְבֵּךְ הַנַּחַל
וְחִתְּכֶם בְּ"מַדּוֹת זָהָב"
תּוֹאֲמוֹת.
לְיְלָדִים הַסְּבִיר,
שְׂאֵם לֹא תִהְיֶנָּה הַמַּדּוֹת מְדֻקָּוֹת
לֹא יִמְרִיא.

כָּבֵר בְּאֵיבִיב שְׁקָדִים לְקִיץ הַשְּׁחוּן
יֵצֵא עִמָּם לְכָרִים
לְלַקֵּט בְּרוּנֵיקוֹת תְּכָלוֹת,
שְׁעָתָה הַפְּכוּ

שיר: "סליחות"

שירה: דני דה-יונג ליווי: רחל ברטנשטיין

סליחות

מילים: לאה גולדברג

לחן: עודד לרר

באת אלי את עיני לפקוח,
וגופך לי מבט וחלון וראי,
באת כלילה הבא אל האוח
להראות לו בחושך את כל הדברים.

ולמדתי: שם לכל ריס וציפורן
ולכל שערה בבשר החשוף
וריח ילדות ריח דבק ואורן
וניחוח לילו של הגוף.

אם היו עינויים - הם הפליגו אליך
מפרשי הלבן אל האופל שלך
תנני ללכת תנני ללכת
לכרוע על חוף הסליחה.

ולמדתי שם לכל ריס וציפורן...

גמר חתימה טובה

להמשך...

"ונתנה תוקף" - ההקשר הישראלי של יום כיפור

מתוך ההתנגדות והמבוכה ביחס ליום הכיפורים, נפלה עלינו בשנת תשל"ג "מלחמת יום הכיפורים". מדינת-ישראל, מושחתת משיכרון-הכוח והכיבוש, הופתעה, ואיבדה שלושת-אלפים מבניה. יום הכיפור, כאן במזרע, לאחר אותו יום מר ונמהר בו נפלו שבעה מחברינו, קיבל הקשר חדש של חשבון נפש, בין אדם למקום ובין אדם לחברו. בקבוץ בית-השיטה נפלו שלושה עשר בחורים. ותפילת "נתנה תוקף", תפילה ארץ-ישראלית עתיקה שנתגלגלה כנראה לאיטליה ומשם לאשכנז, קיבלה הקשר חדש, צרוב בדם, אש ודמעות, ללחנו המדהים של יאיר רוזנבלום, ובביצועו המרגש של חנוך אלבלק.

כתב: קובי וינר

"ונתנה תוקף"

וְנִתְּנָה תְּקֵף קְדֻשַׁת הַיּוֹם כִּי הוּא נוֹרָא וְאֵים
וְבוֹ תִּנְשָׂא מַלְכוּתְךָ וַיִּכּוֹן בְּחֹסֶד כְּסָאֶךָ
וְתֵשֵׁב עָלֶיךָ בְּאַמַּת

אַמַּת כִּי אַתָּה הוּא דִּין וּמוֹכִיחַ וַיִּדַע וְעָד
וְכוֹתֵב וְחוֹתֵם וְסוֹפֵר וּמוֹנֵה
וְתִזְכֹּר כָּל הַנְּשֻׁכּוֹת וְתִפְתַּח אֶת סֵפֶר הַזְּכוּרוֹת
וַיִּמְאֲלוּ יִקְרָא וְחוֹתֵם יָד כָּל אָדָם בּוֹ

וּבְשׁוֹפֵר גָּדוֹל יִתְקַע וְקוֹל דְּמָמָה דָּקָה יִשְׁמַע
וּמִלְאָכִים יִתְפַּזּוּן וְחֵיל וּרְעֵדָה יֵאֱחָזוּן

וַיֵּאמְרוּ הִנֵּה יוֹם הַדִּין לְפָקֵד עַל צָבָא מְרוֹם בְּדִין
כִּי לֹא יִזְכּוּ בְּעֵינֶיךָ בְּדִין

וְכָל בָּאֵי עוֹלָם יַעֲבְרוּן לְפָנֶיךָ כַּבְּנֵי מְרוֹן
כַּבְּקֶרֶת רוּעָה עֲדָרוּ מְעַבִּיר צֶאֱנוּ תַּחַת שְׁבָטוֹ
כֵּן תַּעֲבִיר וְתִסְפֹּר וְתִמְנֶה וְתִפְקֹד נַפְשׁ כָּל חַי

וְתַחֲתֶיךָ קִצְצָה לְכֹל בְּרִיָּה וְתִכְתֹּב אֶת גְּזֵר דִּינָם

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה יִכְתְּבוּן	וּבַיּוֹם צוֹם כְּפוּר יִחַתְמוּן
כִּמָּה יַעֲבֹרוּן	וְכַמָּה יִבְרֹאוּן
מִי יִחֲיֶה	וּמִי יָמוּת
מִי בְּקִצּוֹ	וּמִי לֹא בְּקִצּוֹ
מִי בַמֵּיִם	וּמִי בְאֵשׁ
מִי בַחֲרֵב	וּמִי בַחֲיָה
מִי בְרָעַב	וּמִי בַצָּמָא
מִי בְרָעַשׁ	וּמִי בַמַּגָּפָה
מִי בַחֲנִיקָה	וּמִי בַסִּקְלָה
מִי יָנוּחַ	וּמִי יָנוּעַ
מִי יִשְׁקֹט	וּמִי יִטָּרֵף
מִי יִשְׁלֹו	וּמִי יִתְיַסֵּר
מִי יַעֲנִי	וּמִי יַעֲשִׂיר
מִי יִשְׁפֹּל	וּמִי יָרוּם

וְתִשׁוּבָה וְתִפְלָה וְצַדִּיקָה
מֵעַבְרִין אֶת רֵעַ הַגֹּזֵרָה

כִּי פֶשַׁםְךָ בֵּן תִּהְיֶה לְתֶךָ	קָשָׁה לְכַעֵס וְנוֹחַ לְרִצּוֹת
כִּי לֹא תִחַפֵּץ בְּמוֹת הַמֵּת	כִּי אִם בְּשׁוּבוֹ מִדְּרָכּוֹ וְחַיָּה
וְעַד יוֹם מוֹתוֹ תִּחַכֶּה לוֹ	אִם יָשׁוּב מִיַד תִּקְבְּלוּ

אָמֵת כִּי אַתָּה הוּא יוֹצֵרֵם וְיוֹדֵעַ יִצְרֵם
כִּי הֵם בְּשׂוֹר וְדָם

אָדָם יְסוּדוֹ מֵעֶפֶר	וְסוּפוֹ לְעֶפֶר
בְּנִפְשׁוֹ יָבִיא לְחַמוֹ	מְשׁוּל כְּחֶרֶס הַנֶּשֶׁבֶר
כְּחִצִּיר יִבֵּשׁ וְכִצִּיץ נוֹבֵל	כְּצֹל עוֹבֵר וְכִעָנָן כֹּלֵה

וְכָרוּחַ נוֹשֶׁבֶת וְכָאֶבֶק פּוֹרֵחַ וְכַחֲלוֹם יַעוּף

וְאַתָּה הוּא מְלַךְ אֵל חַי וְקַיִם

אֵינְךָ קֹצֵב לְשִׁנּוּתֶיךָ וְאֵינְךָ קוֹץ לְאוֹרֶךְ יָמֶיךָ
וְאֵינְךָ לְשִׁעָר מִרְכָּבוֹת כְּבוֹדֶךָ וְאֵינְךָ לְפָרֵשׁ עֵילוֹם שְׁמֶךָ
שְׁמֶךָ נֶאֱדָר לְךָ וְאַתָּה נֶאֱדָר לְשְׁמֶךָ
וְשִׁמְנוֹ קָרָאתָ בְּשְׁמֶךָ

עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ וְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמֶךָ עַל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ
בְּעֵבֹר כְּבוֹד שְׁמֶךָ הַנֶּעֱרָץ וְהַנִּקְדָּשׁ

כְּסוּד שְׁיַח שְׁרָפֵי קִדְּשׁ הַמְקַדְּשִׁים שְׁמֶךָ בְּקִדְּשׁ
דְּרִי מַעֲלָה עִם דְּרֵי מְטָה קוֹרְאִים וּמְשַׁלְּשִׁים בְּשִׁלּוֹשׁ קִדְּשָׁה בְּקִדְּשׁ.

יום הכיפורים בבית-היתומים של קורצ'אק.

כמה ימים קודם ראש השנה בא **יאנוש קורצ'אק** לביתנו ורעיון חדש בפיו - שאסייע לו בארגון תפילה בבית היתומים. לפי דעתו לא קשה לקבל לצורך זה אחד מן החזנים ששרו ברחובות, ואף היה מוכן לשלם לו בעין יפה. נדהמתי. הכול ידעו ש **קורצ'אק** רחוק מאוד מן הדת. בפני קרא את הפתעתי. לא חיכה לשאלתי והשיב: בזמן הזה חשוב שתהיה תפילה בבית היתומים, תפילות יש בהן כדי להביא בני אדם להתרוממות הרוח בימים המרים האלו.

בתוך כמה ימים היה הכל מוכן. מצאתי חזן טוב שגירשוהו מאחת העיירות והיה לו סיפוק רב שיוכל לעזור לילדים בדרך זו. הילדים עצמם הכינו את האולם. פרשו שטיחים וקישטו את המקום בפרחים מוברחים מחוץ לגיטו... השיגו ארון קודש ופרוכת ושני ספרי תורה. את הכיסאות סידרו בשורות. האולם נראה בבית כנסת לכל דבר.

כל זמן התפילה היה קורצ'אק עתיד לבלות עם הילדים, עומד בפינה. הרחק מכותל המזרח, ובידו מחזור מתורגם לפולנית, עטוף במעיל אפור שלא התאים לאווירה כולה, במגפי צבא ובכיפה של משי. כולו שקוע בתפילה.

החזן, תלמיד חכם וידוע סבל, שיקע את כל ליבו בתפילה. תחנוניו עלו מפרשת חייו שלו, ומעולם לא היה לו קהל נרגש כביום הזה. איש לא נע. אפילו הילדים כמו דבקו במושביהם. קולו נשמע ב"ונתנה תוקף":

בראש השנה יכתבון

וביום עום כיפור יחתמו,ן,

כמה יעברון וכמה ייבראון,

מי יחיה ומי ימות...".

אפילו הקטנים שבילדים ישבו כמחושמלים.

עוד מדברי יאנוש קורצ'אק על הילדות.

"לא מספיק לאהוב ילדים, צריך להבין אותם ולהתיחס אליהם כבני אדם: להעניק להם את אותם הזכויות והכללים, אותן התחיבויות אשר מחייבים את המבוגרים."
"האם האדמה מכירה טובה לשמש מפני שהיא מאירה?-האם העץ מכיר טובה לגרעין, מפני שממנו צמח? -האם הזמיר שר לאמו מפני שחיממה אותו בחיקה?...-האם האהבה היא מעשה ראוי-לציון שבעדו את [האם] תובעת תשלום?"

ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם, 10.12.1948.
הזמנה לקריאה אישית, במהלך יום-הכיפורים.

סעיף א. כל בני אדם נולדו בני חורין ושווים בערכם ובזכויותיהם. כולם חוננו בתבונה וכמצפון, לפיכך חובה עליהם לנהוג איש ברעהו ברוח של אחווה. סעיף ב. (1) כל אדם זכאי לזכויות

ולחירויות שנקבעו בהכרזה זו ללא אפליה כלשהי מטעמי גזע, צבע, מין, לשון, דת, דעה פוליטית או דעה בבעיות אחרות, בגלל מוצא לאומי או חברתי, קניין, לידה או מעמד אחר. **סעיף ג.** כל אדם יש לו הזכות לחיים, לחירות ולביטחון אישי. **סעיף ד.** לא יהיה אדם עבד או משועבד עבדות וסחר עבדים יאסרו לכל צורותיהם. **סעיף ה** לא יהיה אדם נתון לעינויים, ולא ליחס או לעונש אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים. **סעיף ז** הכל שווים לפני החוק וזכאים ללא אפליה להגנה שווה של החוק. הכל זכאים להגנה שווה מפני כל אפליה המפירה את מצוות ההכרזה הזאת ומפני כל הסתה לאפליה כזו. **סעיף ט** לא יאסר אדם, לא יעצר ולא יוגלה באופן שרירותי. **סעיף י.** כל אדם זכאי, מתוך שוויון גמור עם זולתו, למשפט הוגן ופומבי... **סעיף יג** (1) כל אדם זכאי לחופש תנועה ומגורים בתוך כל מדינה. **סעיף טו.** (1) כל אדם זכאי לאזרחות. **סעיף טז.** (1) כל איש ואישה שהגיעו לפרקם רשאים לבוא בברית הנישואין ולהקים משפחה, ללא כל הגבלה מטעמי גזע, אזרחות או דת. **סעיף יז.** (1) כל אדם זכאי להיות בעל קניין... **סעיף יח.** כל אדם זכאי לחירות המחשבה, המצפון והדת. **סעיף יט.** כל אדם זכאי לחירות הדעה והביטוי, **סעיף כ.** (1) כל אדם זכאי לחירות ההתאספות וההתאגדות בדרכי שלום.. **סעיף כא.** (1) כל אדם זכאי להשתתף בהנהלת בארצו... **סעיף כב.** כל אדם, כחבר החברה, זכאי לביטחון סוציאלי... **סעיף כג.** (1) כל אדם זכאי לעבודה... **סעיף כד.** כל אדם זכאי למנוחה ולפנאי... **סעיף כה.** (1) כל אדם זכאי לרמת חיים נאותה לבריאותם ולרווחתם שלו ושל בני ביתו, לרבות מזון, לבוש, שיכון... **סעיף כו.** (1) כל אדם זכאי לחינוך. החינוך ינתן חינם, לפחות בשלבים הראשוניים והיסודיים. החינוך בשלב הראשון הוא חובה. החינוך הטכני והמקצועי יהיה מצוי לכל, והחינוך הגבוה יהיה פתוח לכל במידה שווה ועל יסוד הכשרון. (2) החינוך יכוון לפיתוחה המלא של האישיות ולטיפוח יחס כבוד לזכויות האדם ולחירויות היסודיות החינוך יטפח הבנה, סובלנות וידידות בין כל העמים והקיבוצים הדתיים והגזעיים, ויסייע למאמץ של האומות המאוחדות לקיים את השלום. (3) להורים זכות בכורה לבחור את דרך החינוך לילדיהם. **סעיף כז.** (1) כל אדם זכאי להשתתף תוך חירות בחייו התרבותיים של הציבור, ליהנות מהאמנויות ולהיות שותף בהתקדמות המדע ובברכתו.